

Royste realiserar!

Ylleklänningar för 39:-

5:e tusendet

"Unik biografi"
rubriceras en omfattande re-
cension i tiden. Arbetet om boken

Tor Andrä

av Geo Widengren

Det heter i senaste recensionen:
"En unik bok, fascinerande, ro-
lig, utomordentligt värbörin,
hållsamt för från vettiga bi-
ografiska utvärderingar..."

En strålande bok!

Jacob Kallings i "Dagens Nyheter":
"Läsande och imponerande trö-
der oss Andrä till månen i Wi-
dengrens framställning, icke
minst i sitt blygsamma mått."
Ivar Nerberg i "Dagens Nyheter":
"Man skulle kunna säga att den
är skriven i Andrä anda, med
en studentisk fäkt."

Sigurd Westman i "Helsingborgs-
Posten":
"Den ger läsaren bilden av en
allmogt fascinerande människa,
först avskönlade fråg-
skåpet svarar mot föreläsnen
och boken."

en betagande friskhet!

Med 60:- delvis unika - illustr.
Häft. 11,50, inb. 18,50.

Lindblads

SKO Eder nu!
Onsdag-Torsdag
REALISATION
av kvalitetskodon
Herr-, Dam- o. Barnsok samt Pjäxor
IDA NORMANS SKOMAGASIN
Humlegårdsgatan 6 Tel. 62 86 15

PRESSPROBLEM I USA

DEM AMERIKANSKA IDEBÄRT-
TEN I USA under åren efter krigets
slut har även omfattat pressens
ställning i den moderna demokratin.
Till de frågor som härvid trätt i för-
grunden hör vad man helt allmänt
kan kalla koncentrationsendans.
De dagliga tidningarnas antal har
stadigt gått nedåt sedan början av
år, från 2 600 år 1900 till omkring
1 700 år 1947. Samtidigt har den
totala upplagan stigit; den beräknas
nu till över 30 miljoner. Tydligt för
utvecklingen är att mellan de båda
världskrigen slutat antalet tidning-
ars stök med omkring 50 procent,
 medan upplagan steg med över 60
 procent. Koncentrationen kan betrak-
 sas även med andra upplifter. Vid
 pass en förtellning av tidningarna ägs
 av "kedjor" med i genomsnitt fem
 tidningar var. I många städer av
 50 eller 95 procent av alla tidningar
 ägs av samma ägare kontrollerade
 av samma ägare. I Michigan-
 polis har ett och samma företag tre
 tidningar, i Springfield (Massachu-
 setts) ger en förevarare ett fyra tid-
 ningarna av en familj. Hott i lit
 städer finns enligt beräkning för
 ett år sedan två eller flera konkur-
 rerande tidningsföretag. I tio av
 unionens 48 stater existerar ingen
 konkurrens på detta område.
 Till jämförelse kan nämnas att
 Sverige har 136 tidningar som ut-
 kommit sex eller sju gånger i ve-
 kan och att den totala upplagan av
 dessa tidningar är omkring 2 600 mil-
 lioner; med de tidningar som kom-
 mer 2-4 gånger i veckan blir uppla-
 gan något över tre miljoner. I pro-
 portion till folkmängden har alltså
 vårt land ett större antal tidningar
 än USA, medan den sammantagna
 upplagan är ungefär densamma. En
 svensk dagstidning har genomsnitt-
 ligt en upplaga av 19 000, i ameri-
 kansk av 20 000 exemplar.
 Koncentrationsendans har skärpt
 kritiska, mest auktoritativt av
 den kommitté som arbetat under
 ledning av Robert Hutchins (rektor
 vid Chicagouniversitetet) och vars
 principbeslut utkom för ett år
 sedan under titeln A free and res-
 ponsible press. Nyckelorden i den-

ROY WILSON HOWARD

na kritik har varit Kapitalvärd,
standardisering och politisk likrikt-
 ning. Alldeles särskilt har kedje-
 systemet angräpts som ett hot mot
 den variation och den konkurrens
 utan vilken pressfrihet finns blott i
 rent formell mening.
 Att det ligger något tråkigt och
 visserligen i denna kritik torde de
 flesta som inte är personligen en-
 gagerade i systemet vara beredda
 att erkänna. Många tidningsägare är
 också principiellt medelåttare till
 kedjebildning och handlar i överens-
 stämelse med denna uppfattning;
 som exempel kan nämnas ägarna
 till USA:s och samhällets största
 frimåla tidning, New York Times.
 Därmed är emellertid icke sagt att
 kedjesystemet, såsom ofta påstås,
 med nödvändighet innebär en mera
 fullständig likriktning. Vid samtal
 med ett stort antal chefer och an-
 ställda inom kedjor ser de denna
 typ har gått ett starkt tryck av
 hur varierende situationer är
 även på detta område.
 Den främste kedjebefaren har un-
 der senare år varit Roy Howard,
 som är högste ledare av 15-20 tid-
 ningar i skilda delar av unionen.
 Han utgår från att de till koncen-
 trationens måsta uppträda enligt
 i stora nationella frågor, men
 att eljest tidningscheferna kan föra
 en självständig politik. Vid konfe-
 renser med cheferna förklaras en
 eller två gånger om året diskuteras de
 politiska huvudfrågorna, och en
 viss linje fastslås; vid några tillfällen
 är det beaktat har fattats en omvæn-
 ning. Så t. ex. verkade alla Howard-
 tidningar för val av Roosevelt år
 1932 och år 1936, 1940 och 1944 an-
 grep de däremot Roosevelt, främst
 under hänvisning till grundlösheten
 att en amerikansk president inte
 bör fängas mer än två perioder. I
 lokala spörsmål - alltså när det
 gäller detaljer och kommunal poli-
 tik - är åter tidningsredaktionerna
 under direktiv från koncernled-
 ningarna. Inom högsta del av före-
 ordet en demokrat till guvernör-
 ers i vederbörande stat samtidigt
 som Howardressen bekämpade de-

mokrat Roosevelt kandidatur. Till
 säker högt - och det är betecknan-
 de för de amerikanska pressens
 hållning till partiet över huvud
 - att anslutningen till Howardkon-
 cernen inte innebär någon parti-
 emellan. Vissa tidningar inom
 gruppen kan betraktas som parti-
 losa, andra är normalt republikanska,
 andra är demokratiska.
 Inom ett par andra kedjor som
 jag fått närmare upplysning om
 tycks något vara unikt. Detsamma
 Henry Knight tigger dels Daily News
 i Chicago, dels minsta tid-
 ningar i Mellanvästern. Han med-
 delar regelbundet själv i sina tid-
 ningar med en allmänt hållen ledare
 i veckan. Vid regelbundna konfe-
 renser mellan tidningsägare och
 cheferna utformas det poli-
 tiska dagprogrammet; båda partierna
 påstår att man nästan alltid kom-
 mer överens efter debatt - varvid
 den ens, i den andra partens
 mening blir bestämmande - men
 sågarna uppfattning är i stora hand-
 agvande. Förre demokratiska pre-
 sidentkandidaten Cox kände kontak-
 tar fem tidningar i Ohio, Georgia
 och Florida; ägarna konsulteras i
 centrala frågor, men tidningschefer-
 na är, påstås det, självständiga till
 90 eller 95 procent när det gäller
 politiska ställningstaganden.
 Enligt sammanfattning uppgifter är
 Randolph Hearsts stora mest deligt
 styrt på ett helt annat sätt. Ägarens
 tidningsredaktioner, med utömliga,
 i synnerhet att avsett för direktiva
 och enklade tidningarnas chefer
 framstår därför som blotta verkstäl-
 lare av kedjeförvaltnings planer. Det
 är likväl icke främst på denna grund
 som Hearstpressen har så dåligt
 anseende. Detta beror huvudsak-
 ligen dels på sensationism, dels på
 i och för sig god nyhetsförmedling
 stov och omständiga, dels på att
 man hänvisat till framvarv respektive
 undertrycker nyheter av politiska
 skäl. Vid ett tillfälle hade jag själv
 erfarenhet av hur otaligt opererat
 denna metod tillämpas; några i före-
 gående fällda ord i en intervju
 släps i försving form upp som det
 väsentliga, medan den red utsländan-
 som inte var politiskt tillämplig
 totalt förklarar.
 Vad koncentrationsendans i det
 hela angår har den försvare lika-
 väl som angräpar bland tidnings-
 män och tidningsforskare. Den har,
 säger man, gjort tidningarna mera
 självständiga gentemot annonserare
 och andra utomstående intressen.
 Förut var det vanligt att reklam-
 artiklar av olika slag infördes mot
 betalning, nu förekommer sådant
 blott i vasa undantagsfall i vissa
 måttmått. Den har också möj-
 liggjort förbättringar i fråga om tek-
 nik och reportage; endast ett undantag
 med stora upplagor och stora in-
 cometer den hålls sig med moderna
 pressar och goda korrespondenter.
 Många tidningsmän förklarar att
 kritiken på konkurransen i vissa hän-
 sanden är till fördel; den på en
 gång kräver och möjliggör objek-
 tivit, tolerans och hänvisning till
 den allmänna opinionen. Det på-
 stas också att monopolställningen
 nästan alltid är oskärpt även om
 endast en tidning eller tidningskon-
 cern finns i en viss stad, finns tid-
 ningar från andra städer, att köpa,
 och en liten skott lokal tidning har
 därför svårt att nå sig. Dessa mot-
 stånd är dock föga hållbara, när det

gäller en så extrem koncentration
 som den i ett stort antal amerikanska
 städer genomdras. Att en stad av
 Stockholms eller Göteborgs storlek
 endast har en tidning eller ett
 par av samma koncern utgivna tid-
 ningar - kan icke på så allmänna
 sätt av samma koncern utgivna tid-
 ningar icke till ett förläggarsamt-
 ställe och ett förläggarsamt-
 ställe av vad redan sagt - långt
 vanligare än hos oss ett ledningens
 av en tidning delas mellan en ägare,
 som inte skriver, men som arbetar i
 tidningen som "publisher" eller eko-
 nomidirektör, och en chefredaktör.
 Variationerna inom denna ram är
 mycket stora. I regel synes ägaren
 vara den även i politiska frågor be-
 stämmande. Stundom är detta för-
 hållande utomordentligt markerat;
 ledarskriften i New York Daily
 News - tydligen förelagd för en arti-
 kel i The New Yorker - skriver
 helt enkelt på besittning efter de
 leger som ägaren dagligen utställer;
 i andra fall, och det är särskilt
 långt vanligare, utformas ståndpunk-
 terna vid en konferens där ägaren
 har sista ordet, eller och bestämmer
 chefredaktören utom i särskilt vä-
 giga och tvistiga frågor, som hän-
 gande till ägaren. Endast i undan-
 tagfall, särskilt då chefredaktören
 genom framstående egenkapital iden-
 tificeras med tidningen, synes äga-
 ren helt avstå från politiska direktiv
 och även i centrala frågor låta chef-
 redaktören mening gälla. Att i
 stort sett ägare som inte är jour-
 nalistiska verkensamma har större po-
 litiskt inflytande inom tidningen än
 vi är vana vid i Sverige eller utom
 tvivlet. En följd härav är att de
 amerikanska chefredaktörerna i all-
 mänhet är vida mindre kända än
 kollekturerna - de sistnämnda har
 sällom utgårdarbeten, stor själv-
 ständighet och är i regel oförbind-
 ligen för ett uttryck till andra delar
 av tidningsredaktionen. Därför upp-
 står - det bör anmärkas till den
 amerikanska pressens förtjänst -
 ett slags debatt inom och samma
 tidning som knappt förekommer i
 Sverige.
 Den amerikanska pressen anslutas
 ofta till konservativen och kapitalis-

tisk inriktning. Sättillvida är denna
 beskyllning riktig som i USA - lik-
 som i andra länder - den privata
 och undertryckas att pressen i
 andra frågor, särskilt minoritetfrå-
 gorna, i stort sett verkar i liberal
 och framstegsvänlig anda. Den för-
 demutligen och tolerans som här
 dominerar stora delar av befolk-
 ningen möter i jämförelse ringa
 utsträckning i tidningarna - detta
 är av förutställningarna för den
 strävan till utjämning och likväl-
 lighet som för närvarande präglar
 amerikansk politik.
 Herbert Tingsten

Väsentlig problem-
diskussion, styva
Parisskildringar...

**Frighetens
vägar**
Jean Paul Sartre

Första delen
av förtä-
rens märklige
trilogi

"Klassiskt rättfärd i kompositionen, rik i män-
nikoteckningen, fascinerande med sitt inre i
Parissättningar..."
Ivar Nerberg i Expressen

"En betydande bok, en av de mest betydande."
Allan Fagerström i A.B.

13:50, inb. 17:-

BONNIERS

SAWAH • SAWAH • SAWAH • SAWAH • SAWAH • SAWAH • SAWAH

ERIC LUNDQVIST
den svenske jägmästaren

på **JAVA**
är en charmerande berättare
i **SAWAH**
där han skildrar sina år som rids-
bonde i en bergby, "lyckligt
ogift" med ljusbruna Sari.

"En högst fascinerande läsning."
Gustaf E. Nilsson i St-T.

8:50, inb. 11:-

SAWAH • SAWAH • SAWAH • SAWAH • SAWAH • SAWAH • SAWAH

I dag sista dagen hos Ebberöds Bank i Gamla Sta'n!

**Ebberöds-Bank-
RYDHOLM**

OPPETT ÅNDRÅST
MÅNDAG,
TORS-DAG

SMÅ INSÄTTER
STOR UTDELNING

KASÖR

DETLÖRAR SIG
RESA I MÅNINGEN
TILL RYDHOLMS
KÄRN SKOGEN
RESSINGEN

MIN HERRE
SER STRÅNG UT

GÖRES DET TILL
JAG HAR SJÄLV SJÄRT
UPP ETT HANDELLANTAL
MED RYDHOLMS

HÄR FINNS
BARA EN SAK
ATT GÖRA
KÄMPA, KÄMPA
OCH ÄTER
KÄMPA!

HÄR GÄLLER
DE SEKUNDER
MAN BORDE
HETA GÅNDER

JAG VAKADE
VISS LITE
SENT!

HÄR VA
DE MIN TUR!
-TUR JA, DE VATOR
ATT MAN SÅG
ANNONSER FRÅN
RYDHOLMS

HELA BRUK
BÄCKAN
2012

EBBERÖDS TIPPSTABELL
FRÅN 68-

SOMMARKÖPTYMER
FRÅN 45-

BLÅBÄRS
FRÅN 22-

ST. NYGATAN 33

Frank Heller
ALL VÄRLDENS
SÄLLSAMMA
BERÄTTELSER

"En trevlig volym,
en lockande volym,
en volym där en rad
mästare i den lysan-
de lögnens konst ha
medarbetat."
Gösta Altorps i St. D.

36 historier av 25 olika
författare, sammanställda
och förredda med förel-
tal och korta introduk-
tioner av Frank Heller.

Inb. 20:-, i hfr. bd 30:-

BONNIERS